

SIVILOMBUDSMANNEN

Sivilombudsmannens forebyggingsmandat – tilleggsprotokollen til FNS torturkonvensjon (OPCAT)

Fengsel: Hva det er og ikke er – og hva det burde være!

Helga Fastrup Ervik

Kontorsjef

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

Nasjonal strafferettskonferanse 24.-25. april 2017

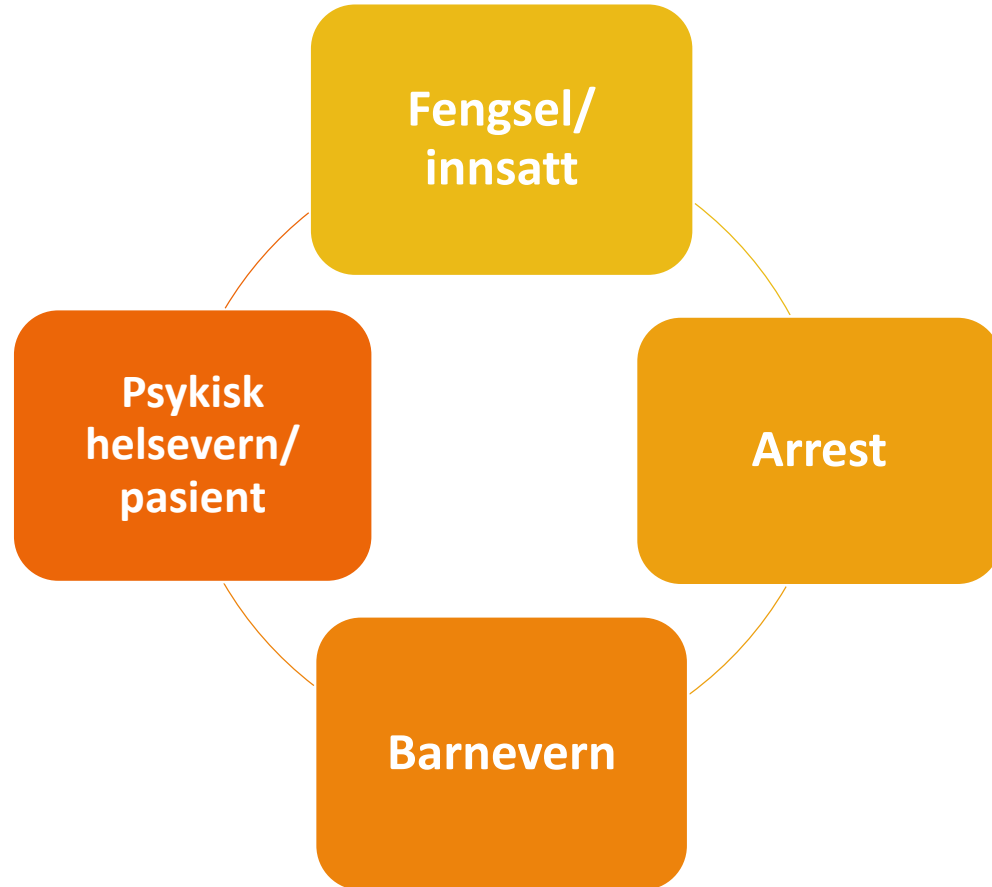
Besøk til steder under kriminalomsorgen 2014 – 2017

Fengsler

- Tromsø fengsel
- Bergen fengsel
- Bjørgvin fengsel ungdomsenhet (2x)
- Ringerike fengsel
- Trondheim fengsel
- Skien fengsel
- Kongsvinger fengsel
- Bredtveit fengsel
- Stavanger fengsel
- Vadsø fengsel
- Norgerhaven fengsel
- Kragerø fengsel
- Ungdomsenhet Øst
- Ila fengsel og forvaringsanstalt

Mennesker som er fratatt friheten - forebyggingsperspektivet

Besøksmetodikk

- Innhenter dokumentasjon i forkant, varsler ikke dato for besøk
 - Tverrfaglig team
 - Flere dager, ulike tider på døgnet
 - Private samtaler med de som er fratatt friheten
 - Økt antall samtaler med ansatte
-
- ✓ Tverrsektorielle erfaringer
 - ✓ Mandatet gir stor fleksibilitet – formålet er forebygging
 - ✓ Sikre beskyttelse av de som er fratatt friheten – *do no harm*

Hva (vi har sett at) det kan være

- Et knippe gode praksiser
 - Stavanger fengsel – uteområder, ny maling i fellesområdene
 - Mange fine biblioteker; Vadsø, Kongsvinger, etc
 - Ringerike fengsel – sikkerhetscellene, rene omgivelser, rene klær tilgjengelig
 - Ila fengsel og forvaringsanstalt – annekset
 - Omsorgsfulle, trygge, pliktoppfyllende ansatte
 - Engasjerte, tålmodige verksbetjenter
 - Innsatte på restriktiv avdeling med arbeidstilbud

Informasjon/kunnskap for og om innsatte

Kunnskap for å beskytte innsatte – kartlegging ved innkomst

- Selvmordsforebygging
- Psykiske lidelser
- Medisinbruk
- Utviklingshemming
- Innsatte med barn
- (Samtale med helsetjeneste)

Rett til informasjon

- God informasjon
 - Nødvendig for ivareta egne rettigheter
 - Forebygge tvang
 - Innføring av innkomstvideoer
- Sikre at informasjonen er blitt forstått
 - Tidsperspektiv, gjentakelser
 - Språk, bruk av tolk

Inngripende tvangstiltak

- **Sikkerhetscelle**

- Utformingen av sikkerhetscellen
- Bruk ved selvmordsrisiko og psykisk lidelse
- Lengde
- Klær
- Vedtak
- Dokumentasjon av tilsyn – elektronisk loggføring?

- **Utelukkelse fra fellesskapet**

- Mandela-reglene
- Isolasjonsbrytende tiltak

**The United Nations
Standard Minimum Rules for
the Treatment of Prisoners**

(the Nelson Mandela Rules)

Nelson Mandela

*"It is said that no one truly
knows a nation until one has been
inside its jails. A nation should not be
judged by how it treats its highest
citizens, but its lowest ones."*

Nelson Rolihlahla Mandela

Isolasjon og mangel på fellesskap

- Utetid fra cella, "meningsfull aktivitet"; aktivisering, fellesskap og sysselsetting
 - Avgjøres lokalt, ingen nasjonal standard
- Utelukkelse av bygningsmessige grunner
 - Avdelinger uten eller med begrenset fellesskap
 - "Kø" fra restriktiv avdeling til fellesskap
- Utelukkelse av personellmessige grunner
 - "Cellefengsel"
 - Kort utlåsing, spesielt i helger

Barn i fengsel – Ungdomsenhetene

«Barn skal ikke
være i fengsel»

- Ungdomsenhetsprosjektet – omfattende og grundig evaluert

- Ikke i
voksenfengsel

- Systematikk for å identifisere og plassere mindreårige i fengsel?
De med usikker alder

U-enhetene:
vestkant vs
østkant?

- Fysiske forhold, personell og bruk av uniformer
- Sikkerhetscelle
- Geografisk plassering/aktivisering i nærområde

Innsatte med psykiske lidelser

- Isolasjon pga psykisk lidelse (selvisolasjon, «utagering»)
- Bruk av sikkerhetscelle og belter for psykisk syke
- Kombinasjon innkomstavdeling/restriktiv avdeling
- Helsetjenestens rolle
- Forholdet til spesialisthelsetjenesten
- Samarbeid med HOD?

Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettpsykiatri Helseregion Sør-Øst

Forekomst av psykiske lidelser hos domfelte i norske fengsler
Victoria Cramer

Kvinner i fengsel

2014-2016: besøkt alle fengsler med kvinner på høyere sikkerhet + informasjonsinnhenting fra alle norske fengsler

- **Tromsø fengsel**
- **Bergen fengsel**
- **Bjørgvin fengsel ungdomsenhet (2 x)**
- **Ringerike fengsel**
- **Trondheim fengsel**
- **Telemark fengsel, avdeling Skien**
- **Kongsvinger fengsel**
- **Bredtveit fengsel**
- **Drammen fengsel**
- **Vadsø fengsel**
- **Stavanger fengsel**
- **Norgerhaven fengsel**
- **Telemark fengsel, avdeling Kragerø**

SIVILOMBUDSMANNEN

KVINNER I FENGSEL

En temarapport om kvinners soningsforhold i Norge

Kvinner – hovedfunn

- Risiko for krenkelser ved soning på samme avdeling eller i samme fengsel
- Isolasjon og for høyt sikkerhetsnivå
- Svakere aktivitets- og arbeidstilbud
- Svakheter i helsetjenester
- Dårligere tilbud om rusmestring
- Gamle bygninger, dårlige fysiske forhold

Institusjonskultur og ledelse

- Normalitetsforskyvning, maktkulturer
 - «Oss mot dem», indre samhold/ytre press
 - Dehumanisering/stereotypifisering
 - Sikkerhet som overordnet hensyn

➤ Risiko: rutinemessig makt og tvang

- Opplæring, kompetansebygging
- Registrering av skader, tvang
- Bevissthet om risiko for subkulturer
- Varetakelse av ansatte etter alvorlige hendelser

•••• N Telenor 4G 08.17 68 %

Troms Tips oss Send inn bilder Facebook og Twitter Hør radiosendinger Se TV-sendinga

Helseministeren: – UNN-ledelsen må selv rydde opp

– Jeg ser svært alvorlig på det som er avdekket. Det sier helseminister Bent Høie, om [rapporten fra Sivilombudsmannen](#).

Tom Søbstad
Journalist

Linda Pedersen
Journalist

Siv Eli Vuolab
Journalist

MER OM
UNIVERSITETSSYKEHUSET
NORD-NORGE

MER OM
PSYKISK HELSE

Publisert 16.08.2016, kl. 20:50

Ledelsen ved Universitetssykehuset Nord-Norge må ta tak og rydde opp i problemene i psykiatrien. Det er den klare beskjeden fra helseminister Bent Høie.

Ma	Ti
5	6

4 personer har
Knut Evensen